

TÜRK SANAYİCİLERİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ

TÜSİAD

**YÖNETİM KURULU ÜYESİ VE
ŞİRKET İŞLERİ KOMİSYONU BAŞKANI**

ALİ KİBAR'IN

“TÜRKİYE’DE ÖZEL TASARRUF EĞİLİMİ:

MİKRO VE MAKRO PERSPEKTİFLER”

SEMİNERİ AÇILIŞ KONUŞMASI

11 Haziran 2008

Ceylan InterContinental, İstanbul

TÜSİAD AVRUPA İŞ DÜNYASI KONFEDERASYONU (BUSINESSEUROPE) ÜYESİDİR

İstanbul: Meşrutiyet Cad. No: 46 Tepebaşı 34420 İstanbul -Türkiye
Ankara: İnan Cad. No:39/4 Gaziosmanpaşa 06700 Ankara- Türkiye
Brüksel: 13. Avenue des Gaulois, 1040 Brussels-Belgium
Washington D.C.: 1250 24th Street, N.W., Suite Nr. 300, Washington D.C.20037-USA
Berlin: Märkisches Ufer, 28 Berlin 10179 Germany
Paris: 33, Rue de Galilée 75116 Paris France

Tel: +90 (212) 249 19 29
Tel: +90 (312) 468 10 11
Tel: +32 (2) 736 40 47
Tel: +1(202) 776 77 70
Tel: +49 (30) 288 786 300
Tel: +33 (1) 44 43 55 35

Faks: +90 212 249 13 50
Faks: +90 (312) 428 86 76
Faks: +32 (2) 736 3993
Faks: +1 (202) 776 77 71
Faks: +49(30) 288 786 399
Faks: +33 (1) 44 43 55 46

e-mail: tusiad@tusiad.org
e-mail: ankoffice@tusiad.org
e-mail: bxloffice@tusiad.org
e-mail: usoffice@tusiad.us
e-mail: berlinoffice@tusiad.org
e-mail: parisoffice@tusiad.org

www.tusiad.org

Değerli misafirler ve basın mensupları,

Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği adına hepinizi saygıyla selamlıyorum. “Türkiye’de Özel Tasarruf Eğilimi: Mikro ve Makro Perspektifler” başlıklı konferansımıza hoş geldiniz.

Tasarruf eğilimi çok gelişmemiş olan ülkemizde böyle bir toplantının yapılmasını çok anlamlı ve faydalı buluyoruz. Ayrıca, küresel ekonomide olumsuz sinyallerinin güçlendiği son dönemde böyle bir etkinlik daha da anlam kazandı. Konferansımızın konusunu birazdan değerli konuşmacılarımız ayrıntılı şekilde ele alacak ve soruları yanıtlayacaklar. Ben de toplantımızı açarken bu konunun ülkemiz ekonomisi için bu konjonktürde taşıdığı önem üzerinde durmak istiyorum.

Değerli konuklar,

Türkiye ekonomisi 2001 krizini takip eden 6 yılda belirgin bir ekonomik iyileşme kaydetmiştir. Ortalama %6.8’lik bir büyümenin yakalandığı 2002-2007 döneminde, ekonomi politikalarının çok iyi tasarlanması ve kararlılıkla uygulamaya konulması ile enflasyon oranının tek haneli rakamlara çekilmesi mümkün olmuş, bütçe açığı ve borç stokunun milli gelire oranında önemli gerileme sağlanmıştır.

Ekonominin istikrara kavuştuğu ve siyasi istikrarın muhafaza edildiği bu dönemde tüketiciler ve yatırımcılar ekonominin geleceğiyle ilgili daha iyimser beklentiler içine girmiş ve böylece tüketim ve yatırım harcamaları hızlanmıştır.

Ancak, iç talebin kuvvetli seyrettiği bu dönemde ülkemizin kendi tasarruflarının yetersiz kalması, harcamaların yurtdışı kaynaklardan finanse edilmesini gerekli kılmıştır. Söz konusu dönemde, özel sektörün dış borç stoku 43.2 milyar dolardan 158 milyar dolara çıkmıştır.

Enflasyonundaki gerilemeyle birlikte aynı dönemde, cazip kredi ve taksit olanakları sunulmaya başlanmış, ürün ödemelerinde sifıra yakın faizle 2-3 ay erteleme imkanları ve taksit olanakları belirgin şekilde artmıştır. Bu durum harcamaları daha da kolaylaştırmakla birlikte ilk kez bu olanaklara sahip olan hanehalkı için gelecekteki harcama planlarını daha dikkatli yapmayı zorunlu kılmıştır.

Harcamaların ve buna mukabil borçlanmanın arttığı 2002-2007 döneminde özel kesimin tasarruf eğiliminde ise bir düşüş olmuştur.

Enflasyon ile düzeltildiğinde son 20 yılda ortalama %16.7 olan özel kesim tasarruflarının milli gelire oranı, 2005 ve 2006 yılında %12’nin altına gerilemiş, ekonomik ve siyasi istikrarın belirsizleşmesiyle birlikte yeniden artış göstererek 2007 yılında %13.7’ye çıkmıştır.

Yapılmak istenen harcamalar karşısında özel kesim tasarruflarının yetersiz kalması yurtdışından borçlanmamıza, yurtdışından borçlanmamız ise cari işlemler açığımızın genişlemesine neden olarak ekonomimizin kırılgan hale gelmesine neden olmaktadır.

Özellikle, içinde bulunduğumuz dönemdeki gibi uluslararası piyasalarda likidite koşullarının daraldığı zamanlarda, yurtdışı finansman kaynaklarına olan bağımlılığımız borçlanma şartlarımızı da olumsuz etkilemektedir. Özel sektör ve kamu kesiminin borçlanma maliyetleri artmakta ve vadeleri kısalmaktadır.

Değerli misafirler,

Raporumuzda ayrıca, ülkemizdeki özel kesim tasarruflarının milli gelire oranının diğer gelişmekte olan ülkelere göre de daha düşük olduğu dikkatimizi çekiyor.

Bu farklılıkların bazıları hepimizin bildiği nedenlerden kaynaklanıyor.

Örneğin Çin’de yada genel olarak gelişmekte olan Asya ülkelerinde devletin sağladığı sosyal olanakların yeterli olmaması bu ülkelerde halkı, kendilerinin ve çocuklarının gelecekleri için tasarrufa yönlendiriyor.

Ülkemizde de bu unsurun tasarruf eğilimlerini belirleyen öncelikli faktörlerden biri olduğu söylenebilir. 2002-2007 döneminde özellikle kırsal kesimde devletin yaptığı karşılıksız transferlerde önemli bir artış olduğu TÜSİAD-TCMB olarak yayınladığımız “Türkiye’de Hanehalkı” raporumuzda da ortaya koyuluyor.

Gelişmekte olan Asya ülkelerinin tasarruf oranlarındaki artışın bir diğer nedeni ise bu dönemde bu ülkelerin ihracat gelirlerinde belirgin bir artış olması.

Söz konusu dönemde petrol ve emtia fiyatlarının artmasıyla, bu ürünlerin ihracatçısı olan ülkelerin de dış ticaret fazlaları ve buna bağlı olarak tasarruf oranlarında bir artış görülüyor. Örneğin, petrol ihracatçısı olan Orta Doğu ülkelerinde tasarruf oranı 2007 yılında %45’lere ulaşmış durumda.

Ülkemizde ise ortalama tasarruf oranı 1998-2002 döneminde Avrupa ülkeleriyle neredeyse aynı seyrederken, bu tarihten sonra gerek Avrupa Birliği ortalaması gerekse Orta ve Doğu Avrupa ülkelerinin ortalamasının altında kalmış gözüküyor. Söz konusu dönemde bizim tasarruf oranımız yerinde sayarken Orta ve Doğu Avrupa ülkelerinin ortalaması yükselmiş.

Diğer ülkelerle karşılaştırınca, ülkemizde tasarruf oranının düşük olmasının demografik yapımızla bağlantılı olduğunu görüyoruz.

Genç ve işsiz nüfusun çok olması hanehalkının tasarruf yapmasına imkân vermiyor. Gelecek nesillerin güvencesi endişesiyle ayrılan kaynaklar emeklilik için birikim yapmayı zorlaştırıyor. Nüfus artış hızının düşmesiyle bu sorunun hafiflemesi bekleniyor. Ancak, bu gibi demografik dönüşümler çok uzun zaman alıyor.

Oysaki 2001 krizi sonrasında yakaladığımız büyüme performansını devam ettirebilmek için yurtiçi tasarruf oranımızı artırmaya ihtiyacımız var. Bildiğiniz gibi yüksek büyüme oranlarını uzun dönemler boyunca sürdürebilmenin temel koşullarından birisi yüksek tasarruf oranları. Yurtiçi tasarruf oranının artırılması küresel piyasaların daralmakta olduğu ve yurtdışı tasarruflardan yararlanma imkânlarının azaldığı ortamlarda daha da önem kazanıyor. Bu nedenle TÜSİAD olarak son dönemde ülkemizde yurtiçi tasarruf eğiliminin neden düşük olduğu ve bu eğilimi tersine çevirebilmek için neler yapılması gerektiğiyle ilgili birçok çalışmayı eş zamanlı olarak başlatmış bulunuyoruz.

Değerli konuklar,

Sözlerime burada son verirken, bugün konuyla ilgili değerlendirmelerini bizimle paylaşmak üzere burada bulunan değerli konuşmacılarımıza tek tek teşekkür ediyor, konuşmasını yapmak üzere EAF Direktörü Sayın Kamil Yılmaz’ı kürsüye davet ediyorum.